

УДК 343.8

І. С. Яковець, доктор юридичних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник сектору дослідження проблем кримінально-виконавчого законодавства Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України, м. Харків;
К. А. Автухов, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник сектору дослідження проблем кримінально-виконавчого законодавства Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України, м. Харків

ЗАГАЛЬНИЙ ОГЛЯД СИСТЕМИ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ ТА ПІДГОТОВКИ ТЮРЕМНОГО ПЕРСОНАЛУ У ФЕДЕРАТИВНІЙ РЕСПУБЛІЦІ НІМЕЧЧИНА

*Засуджувати треба вчинок, а не людину...
Щоб забрати людину із в'язниці, слід спочатку
забрати в'язницю з людини...
Персонал в'язниці має витримати дуже багато...*

У статті наведено загальну інформацію щодо організації процесу виконання кримінальних покарань у Федеративній Республіці Німеччина за результатами ознайомчого візиту до цієї країни. Висвітлено окремі статистичні показники, а також основні підходи до роботи з правопорушниками. Окреслено основні елементи процесу виконання кримінальних покарань, що можуть бути втілені в національну практику.

Ключові слова: тюрма, засуджений, ув'язнений, органи і установи виконання покарань, превенція.

Постановка проблеми. Україна протягом уже тривалого часу перебуває у стані постійного реформування системи виконання кримінальних покарань. Законодавець та практичні працівники

намагаються максимально перейняти ефективні методики роботи з правопорушниками, гуманні й прогресивні способи організації процесу виконання кримінальних покарань з тим, щоб перебування особи в умовах ізоляції максимально сприяло забезпеченню безпеки суспільства.

Ураховуючи орієнтацію Державної кримінально-виконавчої служби України (далі – ДКВСУ) на запозичення прогресивних європейських підходів до роботи із засудженими, доцільним є аналіз наявних у теорії та практиці інших країн основ організації процесу виконання кримінальних покарань, особливо в разі можливості особистого ознайомлення з порядком функціонування відповідних органів і служб.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Можливі шляхи вдосконалення та покращення роботи ДКВСУ на основі прогресивного міжнародного досвіду ставали предметом багатьох наукових досліджень таких науковців, як А. П. Гель, Т. А. Денисова, В. А. Бадира, О. В. Лисодед, А. Х. Степанюк, Д. В. Ягунов та ін. Однак у переважній більшості праць основні підходи та принципи організації процесу виконання кримінальних покарань у Федеративній Республіці Німеччина (далі – ФРН) висвітлювалися поверхово, виключно на основі ознайомлення з інформацією, розміщеною у друкованих джерелах, та без особистого наочного ознайомлення з існуючими в цій країні підходами до роботи з правопорушниками та механізмом досягнення поставлених цілей.

Формулювання цілей статті. Метою статті є загальний огляд системи виконання покарань та підготовки тюремного персоналу у ФРН на основі ознайомчого візиту, в якому мали можливість узяти участь автори цієї статті, виділення позитивних моментів, що є доцільними й можливими для запозичення в національну правову систему та практичну діяльність.

Виклад основного матеріалу. Із 23 по 28 листопада 2015 р. Фондом Фрідріха Науманна «За свободу»¹ було організовано озна-

¹ Фонд Фрідріха Науманна «За Свободу» (ФФН) – це фонд ліберальної політики, діяльність якого спрямовується на забезпечення свободи та людської гідності в усіх сферах суспільства. Фонд спеціалізується на втіленні освітніх проєктів та навчальних програм із громадського виховання, засад держави та права. Ця інституція має представництво в різних країнах світу, зокрема й в Україні.

йомчий візит до ФРН для українських фахівців, діяльність яких пов'язана з різними теоретичними та практичними аспектами діяльності системи виконання кримінальних покарань. Отже, метою візиту стало ознайомлення з кримінально-виконавчою службою Німеччини й існуючою практикою підготовки персоналу для цієї служби.

ФРН справедливо називають європейським велетнем. Так, за площею вона перебуває на п'ятому місці в Європі після України, Франції, Іспанії та Швеції, а за кількістю населення країна посідає перше місце серед країн Західної Європи і друге серед усіх європейських держав (площа ФРН складає 357,04 тис. км², населення – понад 82 млн осіб, а середня щільність населення є однією з найвищих у Європі і становить 230 осіб на км²). Німеччина – це парламентська республіка за формою правління і федеративна держава за формою державного устрою та поділяється на 16 федеральних земель.

Станом на 31 березня 2015 р. у Німеччині нараховувалося 184 установи виконання покарань, розраховані на 75 140 місць, в яких трималося 63 628 ув'язнених (із них 3 753 жінки). З цього числа 46 448 осіб перебували в одиночних камерах, 17 180 – у спільних камерах (на дві, а інколи й три особи). У слідчих ізоляторах на вказану дату перебувало 11 359 узятих під варту осіб [1]. Реформування місць позбавлення волі відбувалось у ФРН як шляхом модернізації існуючих в'язниць (особливо у східній частині країни), так і через будівництво нових закладів (приміром, вартість нової в'язниці на 647 місць обійшлася бюджету в 118 млн євро).

Одна з основних специфічних рис кримінально-виконавчої системи у ФРН полягає в тому, що кожна земля самостійно обирає порядок виконання кримінальних покарань та адміністративного облаштування в'язниць на своїй території. На момент візиту 13 земель із 16-ти схвалили свої кримінально-виконавчі закони, ще три продовжують користуватися загальним Законом про виконання покарання у виді позбавлення волі, а також поєднаних з позбавлення волі засобів виправлення й безпеки (1976). Землі є доволі незалежними у визначенні правил поведінки з ув'язненими: вони самостійно визначають значення праці (чи є це правом або

обов'язком засуджених), заходи стягнення для засуджених, підстави застосування спеціальних засобів, зброї, види та форми впровадження реабілітаційних та виховних програм тощо.

Водночас на Федеральне міністерство юстиції та захисту прав споживачів покладається функція загального спрямування діяльності органів виконання покарань відповідних земель, при цьому вплив міністерства є доволі обмеженим. На нього покладається переважно функція міжнародного співробітництва, участі двічі на рік у спільних із керівниками служб виконання покарань земель конференціях, а також розробка різних проектів у цій сфері.

І навіть окремі напрями діяльності органів і установ виконання покарань та роботи із засудженими розпорошені по різних департаментах Федерального міністерства юстиції та захисту прав споживачів. Приміром, у Департаменті II «Кримінальне право» функціонують управління А та В, які поряд з іншими містять у собі такі структурні підрозділи: проектна група «Умови тримання для превентивних ув'язнених», відділ А3 «Законодавство про помилування; питання компенсації за шкоду у зв'язку з кримінальним переслідуванням», відділ А7 «Кримінологія; попередження злочинності» (управління А); відділи В2 «Кримінально-виконавчого права та служби пробації», В3 «Федеральний реєстр судимостей» (управління В).

Робота із засудженими та особами, схильними до вчинення правопорушень, проводиться на кількох рівнях, первинним з яких є забезпечення превенції на рівні громади. Зокрема, у кожній із земель створені Ради з попередження (профілактики або превенції) злочинності, до складу яких входять представники громадськості та чиновники. Рада з попередження злочинності має своїм завданням аналіз злочинності та її причин й умов, дає поради земельному уряду з питань кримінальної політики та спрямовує свою діяльність на безпосередню профілактику правопорушень, а також створення концепції попередження злочинності для місцевих органів влади, установ і органів. Крім того, Рада підтримує заходи та проекти урядових і неурядових організацій та установ із попередження злочинності, поширення знань про небезпеку екстремізму, расизму та антисемітизму. Рада з профілактики злочинності розробляє й

підтримує програми просування демократії та боротьби з правим екстремізмом, профілактики та контролю за релігійно мотивованим екстремізмом, а також координує їх реалізацію у співпраці з громадськими організаціями.

Організаційна структура такої Ради включає, як правило, комісію, правління та робочі групи. До складу комісії входять на громадських засадах міністри внутрішніх справ, юстиції, освіти і соціальних справ відповідної землі. Збирається така комісія за потребою, але не рідше одного разу на рік для вирішення глобальних питань діяльності Ради, а також прийняття звіту про діяльність правління Ради й планування подальшої роботи.

Правління створюється самою Радою для забезпечення «ведення бізнесу з попередження злочинності», тобто для організації поточної діяльності у сфері превенції. До складу робочих груп запрошуються експерти та представники громадськості, що працюють у відповідній сфері (зазвичай до 20 осіб). Ця діяльність оплачується з місцевого бюджету (в середньому на діяльність Рад витрачається близько 1,5–2 млн євро на рік). Кожна група обирає зі своїх членів голову та заступника голови, які й керують процесом аналізу, планування й розробки та реалізації програм. Робочі групи працюють автономно в межах обраних напрямів, до яких відносяться: інтеграція дітей та підлітків із числа мігрантів; протидія торгівлі дітьми; попередження злочинності дорослих; уроки попередження злочинності у початковій та середній школі; пропагування здорового способу життя; профілактика прогулів занять у школі; профілактика для дошкільнят; профілактика для дівчаток та хлопців з обмеженими можливостями; профілактика наркоманії; жорстокого поводження; насильства в різних сферах, проституції; профілактика крадіжок велосипедів та у магазинах, допомога правопорушникам тощо. Основний наголос робиться на програмах подолання ризиків вчинення злочинів.

Робота Рад проходить у вигляді: консультування провінційного уряду щодо спрямованості політики у сфері профілактики; розробки інструктивних матеріалів; проведення курсів для службовців (до речі, ці курси вони проходять у вихідні дні та вільний від основної роботи час); заохочення до впровадження проектів із профілактики

причин і умов злочинності. Співробітники Ради також надають консультації із цих питань, проводять моніторинг впливу запроваджуваних програм, визначають потребу у фінансуванні превентивних заходів [2; 3].

Цікаво, що жодних періодичних оцінок ефективності витрачання коштів такими Радами не проводиться, так само як не існує критеріїв визначення результативності впроваджуваних програм. Оцінці піддаються лише окремі нетривалі програми, тому що Ради не бажають витратити обмежені ресурси на процедуру оцінки їх ефективності. Позиція Рад полягає в тому, що само по собі проведення превентивних заходів – уже достатній результат для продовження таких програм і діяльності консультативних органів.

Так само не зорієнтовані на досягнення якихось чітко визначених числових показників (у тому числі оцінка рецидиву) й працівники тюрем: усі фахівці посилаються, що рецидив коливається на рівні 48–50 % щодо дорослих та 70–80 % щодо молоді, при цьому ґрунтовних кримінологічних досліджень зазначеного питання не проводилося; більше того, навіть не створено єдиного підходу до визначення поняття «рецидив».

Відповідно до загального Закону про виконання покарання у виді позбавлення волі, а також поєднаних із позбавленням волі засобів виправлення й безпеки (1976) основна функція кримінальних покарань полягає в тому, щоб під час їх відбування ув'язнені набули здатність жити в майбутньому з відчуттям соціальної відповідальності, не вчиняючи злочинів (мета виконання кримінальних покарань). Водночас виконання кримінального покарання також слугує захисту суспільства від подальших злочинів (§ 2). Життя у виправних установах повинно по можливості наближатись до загальних умов життя. Необхідно протидіяти шкідливим наслідкам позбавлення волі, а виконання покарання у виді позбавлення волі слід спрямовувати на допомогу ув'язненому в плані його адаптації до життя на свободі (§ 3). Наведені норми знайшли своє відбиття й у законах різних земель.

Слід відзначити, що при виконанні кримінальних покарань у ФРН на перший план виступає, так би мовити, не буква закону, а його дух. Орієнтація на забезпечення адаптації ув'язненого про-

низує всі форми та методи роботи з такими особами, а стимулювання законслухняної поведінки завжди переважає над наявними можливостями примусу. Приміром, на запитання, чи має персонал колоній право застосовувати зброю у разі втечі ув'язненого, усі без винятку працівники надали негативну відповідь («не можна»), хоча Закон закріплює таку можливість. Так само й у разі визнання праці обов'язком ув'язненого відмова особи від роботи не тягне за собою накладення якихось санкцій. Його не примушуватимуть до праці, якщо різні способи мотивації не дали позитивного результату, це лише відобразатиметься в плані роботи з ним як певна характеристика особистості.

Процес відбування покарання здійснюється на основі спеціального плану реабілітаційної роботи, що повинен містити в собі, як мінімум, такі реабілітаційні заходи: рішення щодо направлення в установу відкритого або закритого типу; переведення до установи соціальної терапії; направлення у відділення проживання та групу з реабілітаційної роботи; робоче місце, а також заходи щодо професійної підготовки або підвищення кваліфікації; участь у заходах з підвищення кваліфікації; особливі заходи допомоги та реабілітації; пом'якшення режиму відбування покарання та необхідні заходи з підготовки до звільнення. План відбування покарання повинен відповідати прогресу ув'язненого та подальшим результатам дослідження його особистості. Із цією метою в плані відбування покарання слід передбачити реальні строки їх виконання.

Уже через 6 місяців відбування покарання засуджений отримує право на відпустку тривалістю до 21 календарного дня. Це правило стосується навіть засуджених до довічного позбавлення волі, проте виникає воно через 10 років перебування у в'язниці (включаючи попереднє ув'язнення та інші форми позбавлення волі). Якщо засуджений бажає провести відпустку не за межами в'язниці, то на нього поширюється режим під умовною назвою «без дотримання правил внутрішнього розпорядку». Тобто особа у відпустці не повинна вставати у визначений час, брати участь в обов'язкових заходах, може не дотримуватися розпорядку дня та самостійно планувати й проводити свій час.

Обмеження, що застосовуються до ув'язнених, зумовлюються міркуваннями безпеки та потребами процесу соціальної адаптації. Приміром, перегляд листування утримуваних у місцях позбавлення волі осіб може застосовуватися лише з причини реабілітаційної роботи або безпеки та порядку в установі. Так само лише окремі телефонні розмови прослуховуються (для цього необхідні вагомі підстави та рішення суду). У підсумку персонал в'язниці не витрачає людські, часові та матеріальні ресурси на створення якихось програм і приладів прослуховування. Більше того, щоб уникнути випадків доступу до телефонних розмов лише певного числа засуджених, було прийняте рішення про встановлення телефонних апаратів безпосередньо в камерах. Це дозволяє уникнути черг біля таксофонів та забезпечує спілкування особи з рідними та близькими у зручний для неї час, що також посилює родинні зв'язки. Засуджений у телефонному спілкуванні обмежений лише сумою коштів, які він має витратити на це, – 150 євро на місяць.

Гуманізм та повага до прав людини відбиваються навіть у тому, що камери спостереження, розміщені у спеціальних приміщеннях, де тримаються особи, що можуть вчинити самогубство, транслюють на екрани піксельне зображення (фактично лише контури) для загального спостереження за дотриманням у камері безпечних умов.

Усі особи, що утримуються в тюрмах за нормою Закону, повинні носити спеціальний одяг. Натомість директор установи має можливість дозволяти за власним розсудом засудженим ходити у цивільному одязі за умови, якщо особа за власні кошти буде піклуватися про її чищення, прасування, ремонт. Оскільки камера – це особистий простір засудженого, він має право палити безпосередньо в ній або виходити до визначеного місця (які у в'язницях розташовуються практично на кожному кроці). На відміну від ув'язнених, персоналу заборонено паління в приміщеннях в'язниць (хоча вони, як можна було побачити, інколи порушують цю заборону).

Навіть при наданні харчування визначаються особливі потреби засуджених: є спеціальні меню для мусульман, вегетаріанців та інших специфічних категорій громадян (у тому числі й спеціальні дієти для хворих).

У тюремних бібліотеках можна побачити книжки і фільми, присвячені втечам із в'язниць, збірки трилерів, еротичних видань, а робочі місця засуджених прикрашаються фотокартками та плакатами жінок у стилі «ню». І це визнається нормальним, бо в тюрмі тримаються дорослі чоловіки зі своїми фізіологічними потребами. Єдина вимога до такого «облаштування» – не завішувати вказівні та попереджувальні знаки. Подібне право особи визначене у § 19 «Оформлення камери ув'язненим та його особисте майно»: «(1) Ув'язнений має право на оформлення камери з використанням особистих речей в прийнятному обсязі. Фотографії членів сім'ї та предмети, що становлять особисту цінність, залишаються в його користуванні. (2) Можуть не допускатися заходи і предмети, що перешкоджають оглядовості приміщення або ті, що іншим чином становлять загрозу для безпеки і порядку пенітенціарної установи». Так само вільним є доступ засуджених до художніх творів, присвячених втечам із в'язниць, наприклад у бібліотеці можна взяти для перегляду американський телесеріал «Втеча з в'язниці».

Залучення засуджених до праці (навіть у разі визнання її обов'язком) спрямовується не на отримання прибутку, а виключно на полегшення процесу соціальної адаптації засудженого після звільнення. У § 37 («Направлення на роботу чи навчання») визначено, що робота, заняття з трудотерапії (для осіб, що не можуть професійно залучатися до праці з різних причин), професійна підготовка і підвищення кваліфікації служать, зокрема, меті допомогти напрацювати, зберегти або розвинути навички до зайняття трудовою діяльністю після звільнення. Пенітенціарна установа має надати ув'язненому економічно результативну роботу з урахуванням його здібностей, навичок і схильностей. Ув'язненим у разі їх придатності намагаються дати можливість отримання професійної підготовки, підвищення кваліфікації або участі в інших заходах з метою підготовки або підвищення кваліфікації. Якщо працездатним ув'язненим не може бути надана економічно результативна робота або участь у інших реабілітаційних заходах, їм надається можливість навчатися.

Для ув'язнених, які не мають атестата про закінчення основної школи та придатні до навчання, передбачаються заняття з дис-

циплін, що дають можливість отримати атестат про закінчення початкової школи, або заняття, що відповідають вимогам допоміжної школи. У рамках професійного навчання передбачаються теоретичні заняття з професійної підготовки. Заняття проводяться в робочий час.

Засудженим дозволяється виконання робіт, проходження професійної підготовки або підвищення професійної кваліфікації на основі вільних трудових відносин за межами установи, якщо за планом відбування покарання це сприятиме виробленню, збереженню або розвитку здібностей, необхідних для трудової діяльності в період після звільнення та цьому не перешкоджають серйозні причини, пов'язані з виконанням покарання. Ув'язнений може отримати дозвіл на самостійні заняття. У разі, якщо засуджений навчається або працює за місцем самостійно обраної роботи, адміністрація установи виконання покарань може вимагати від роботодавця переведення грошової винагороди на свою адресу для подальшого зарахування на рахунок засудженого.

Виробництво в установах, як правило, забезпечується приватними підприємцями, що перемогли в конкурсах на розміщення виробництв та замовлень. Установа виконання покарань не лише не отримує з цього прибуток, а, навпаки, подібні підприємства призводять до додаткових витрат. Приватний підприємець виступає орендарем виробничої площі, куди завозить обладнання та забезпечує роботою засуджених. У цьому разі, щоб зацікавити виробників, тюрма самостійно сплачує частину комунальних платежів, зазнаючи фактичних збитків з метою максимально можливого залучення засуджених до праці. Навіть заробітну плату засудженим платить не підприємець, а в'язниця (!). До речі, преміює засуджених за поданням роботодавця також в'язниця із власних коштів.

Із нарахованого заробітку (10–20 євро на день) ув'язнені 3/7 суми можуть витратити на власні дрібні потреби, з інших формується так званий стартовий капітал, що видається особі при звільненні. Засуджені, які не бажають працювати, можуть бути зобов'язані сплачувати певний внесок за тримання в ув'язненні, хоча керівництво в'язниці повинне відмовитися від такої вимоги, якщо її реалізація ставить під загрозу успішність соціальної адап-

тації особи після звільнення (§ 50 Закону). Розмір внеску визначається щороку урядом землі. У засудженого в будь-якому випадку повинна залишатися сума, що дорівнює середньому розміру грошової винагороди в установі відповідного типу. У жодному разі не повинні сплачувати такий внесок особи, що: а) отримують грошове утримання; б) не можуть виконувати роботу не зі своєї вини; в) не працюють, оскільки не повинні працювати.

Працюючі особи мають право на трудову відпустку – 2 тижні на рік та додаткову відпустку на різдвяні канікули тривалістю 10 днів.

У законодавстві передбачається, що для підготовки до виходу на свободу необхідно спочатку послабити режим відбування покарання. У такий спосіб запроваджується прогресивна система, що полягає у направленні особи до установи відкритого типу, якщо це слугує меті підготовки її до життя на волі. Протягом трьох місяців перед звільненням засудженому може надаватися особлива відпустка тривалістю до 7 днів. Засуджені, які раніше отримали право на перебування за межами території пенітенціарної установи без супроводу (що зарекомендували себе добре), мають можливість на особливу відпустку, починаючи з дев'ятого місяця перед звільненням.

Окремо слід звернути увагу на максимальне розділення функцій персоналу в'язниць та поліції: у тюрмах відсутні звичні для колишніх радянських країн оперативні підрозділи, оскільки всіма видами профілактики й припинення правопорушень займаються працівники поліції. Це стосується й випадків втечі, бійок у тюрмі та інших надзвичайних ситуацій. Персонал місць позбавлення волі не має при собі жодних засобів захисту, спеціальних засобів або зброї. Єдине, що може зробити працівник колонії, – викликати підмогу або одразу ж працівників поліції (яка прибуває протягом 5–15 хвилин), хоча зброя в установі все ж таки є і зберігається за межами приміщень, куди мають доступ засуджені.

Незважаючи на те, що кількість ув'язнених жінок у ФРН є незначною, половина всього тюремного персоналу є жінками. І це сприймається дуже схвально, оскільки, за визначенням експертів, присутність жінки в колонії знижує агресію, а з точки зору забез-

печення безпеки – у разі бажання ув'язненого нашкодити працівнику він може це зробити як щодо жінки, так і щодо чоловіка. Значне число жінок працює в тюрмах на керівних посадах (начальники та заступники).

У ФРН функціонує доволі чітка та продумана система відбору та підготовки персоналу. У системі існує навчальний заклад, що забезпечує спеціальну підготовку вже відібраних кандидатів. Кількість місць відповідає потребам в'язниць і коригується щороку. Кількість викладачів також постійно змінюється, оскільки всі вони працюють на контрактній основі.

До числа мінімальних вимог, які висуваються до кандидатів на роботу в системі, належать такі: до 39 років; середня шкільна освіта; мінімальний 2-річний досвід роботи за професією чи соціальний досвід; відсутність судимості; потрібні реакції (визначаються тестами); володіння мовою та розмовні здібності; добра пам'ять. Відбувається відбір на основі тестування, структурованого інтерв'ю, іспиту з фізичної підготовки (критерії відбору є значно нижчими, ніж, приміром, для поліцейських) та медичного обстеження. Середній конкурс на одне місце становить 10 осіб на місце. Середній вік кандидатів при цьому – 30 років, лише одного разу працівник був прийнятий на роботу у віці 22 років (!). Нетрадиційна сексуальна орієнтація або можлива наявність ВІЛ чи гепатиту не є перешкодою для роботи, тобто дискримінація з цих підстав відсутня.

Термін первинного навчання становить 2 роки і поділяється на кілька блоків теоретичних та практичних занять, що проводяться у в'язниці-моделі в ігровій формі (викладачі та курсанти переодягаються і відтворюють різні ситуації із життя в'язниці). Як правило, після першого місяця теорії проводяться практичні заняття протягом трьох місяців. Під час навчання курсанти (які з першого дня вже зараховуються на службу) отримують щомісячну платню у розмірі 750–800 євро (1030 євро без урахування податків).

Служба у в'язницях ФРН не дає жодних переваг або пільг (лише сплата внесків на пенсійне забезпечення, оскільки персонал є державними службовцями). Вихід на пенсію відбувається у 62 роки чи пізніше, заробітна плата коливається в межах 1 800–2 500 євро (рядові працівники); 3 800–3 900 євро (начальник установи).

До числа основних проблем, з якими стикається система виконання покарань ФРН, як і в Україні, належать значний некомплект особового складу, низька престижність служби та в цілому не велика заробітна плата. Проте на відміну від українських фахівців, персонал цієї служби починає не з ініціювання збільшення грошового утримання чи інших привілеїв, а з обговорення доцільності підвищення обізнаності суспільства зі своєю роботою, щоб престижність збільшувалася через такий собі своєрідний піар.

Цікаво, що в Німеччині вирішили всі проблеми з наднормовою роботою – початок роботи, а також момент її завершення фіксується на вході за допомогою спеціального обладнання, а наприкінці місяця обраховуються відпрацьовані години і розраховується заробітна плата. Якщо людина відпрацювала менше встановленого числа годин, вона отримає менше, якщо перепрацювала, то заробітна плата автоматично збільшиться.

Висновок. Підводячи підсумок, слід констатувати, що досвід ФРН у частині ресоціалізаційних стимулюючих підходів до організації роботи із засудженими, гуманістичних засад поведінки з ними, а так само профілактики ще невчинених злочинів може стати в пригоді й для України, особливо враховуючи фактично визнану довготривалу нездатність держави забезпечити належне функціонування системи виконання кримінальних покарань. Не закликаючи до повного запозичення існуючої в інших країнах структури організації діяльності в названій сфері, ми вважаємо можливим перенести до національної практики загальні підходи стосовно поділу функцій у діяльності з виконання покарань та їх реалізації на основі спеціалізації у відповідній галузі.

Список літератури

1. JVA'S IN DEUTSCHLAND [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.1a-jva.de/jvas-in-deutschland.html>. – Заголовок з екрана.
2. Rat für Kriminalitätsverhütung (RfK) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.schleswig-holstein.de/DE/Fachinhalte/K/kriminalpraevention/landesrat.html>. – Заголовок з екрана.
3. Der Landespräventionsrat im Freistaat Sachsen [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lpr.sachsen.de/>. – Заголовок з екрана.

В статье приводится общая информация об организации процесса исполнения уголовных наказаний в Федеративной Республике Германия по результатам ознакомительного визита. Освещены отдельные статистические показатели, а также основные подходы к работе с правонарушителями. Выделяются основные элементы процесса исполнения уголовных наказаний, которые могут быть внедрены в национальную практику.

This article provides general information on conducting the execution of penalties in the Federal Republic of Germany based on the results of a study visit. Individual statistics, along with basic approaches to dealing with offenders have highlighted. The key elements of executing penalties that can be implemented into national practice, have been outlined.

Рекомендовано до опублікування на засіданні сектору дослідження проблем кримінально-виконавчого законодавства НДІ ВПЗ імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України (протокол № 12 від 7 грудня 2015 р.).

Рецензент – доктор юридичних наук, професор А. Х. Степанюк.